

279290

FAMILIA

FÓIE BELETRISTICA SI SOCIALA

ILUSTRATA

TOTODATĂ

423

ORGANUL PUBLICAȚIUNILOR „SOCIETĂȚII PENTRU FOND DE TEATRU ROMÂN“.

1225

Biblioteca sec. „Po
Nr. CIRC. 72
Nr. s

PROPRIETAR, REDACTOR ȘI EDITOR

IOSIF VUL

E
Nr

ANUL XX. — 1884.

ORADEA-MARE, 1884.
CU TIPARIUL LUI EUGENIU HCL.

CUPRINSUL.

I.

Portrete și ilustrațiuni.

	Pag.
1. Nicolae V. Scurtescu	5
2. Logodiți din Rusia mică :	17
3. Amazonă turcomană	28
4. Culegătoare de zdrențe	41
5. Datine la nuntă în Japonia	53
6. Agata Bârescu	61
7. Un episod din evul de mijloc	77
8. O luptă la Sudan	89
9. Prometeu lăntuit	101
10. Vasile Boerescu	109
11. Dorul nevestei	125
12. Circul Romanilor	137
13. Suferințe tantalice	149
14. Matilda Poni	157
Emmaus	173
„	181
„	189
„	201
„	213
„	225
„	237
„	249
„	260
„	273
„	285
„	297
„	309
„	321
„	333
„	345
„	357
„	369
„	381
„	393
„	405
„	418
„	429
„	441
„	453
„	465
„	477
„	489
„	501
„	513
„	525
„	537
„	549
„	561
„	573
„	585
„	597
„	609
„	621
„	629
„	637

II.

Poesii.

	Pag.	
V. Alecsandri: Odă din „Fântâna Blandusiei”	197	
A. Bârsean: Crașmărița din Isvor	633	
C. Bengescu: Poetului Alecsandri	245	
Iason Bianco: Cântecul voinicului	88	
Isaia B. Bosco (Iason Bianco): Cărarea cea vecină	284	
Sevasta Chirica: Aș dori	211	
„	Nu se stinge	257
„	Dorul paserei	307
„	Regretul	343
Ar. Densușian: Secerișul	377	
„	La móră	437
„	Negriada, epopeă, cântul IX	464
Dan Dry: Prăpastia lui Mihale, legendă	121	
Petru Dulfu: Monolog	160	
M. Eminescu: Din noptea	73	
„	Er când voi fi	133
„	Lucăfêrul	221
Ioan Genț: La mórtea soției mele	440	
B. V. Gheorghian: Teiule	252	
„	Am vrut	295
„	Precum	416
„	Resărit-a	572
Petru V. Grigoriu: Deniile, satiră	150	
N. H—n: El și ea	111	
At. Marienescu: Sabin și Peponila	209	
Veronica Micle: Din pulberea iubirii	13	
„	O clipă	110
V. B. Muntenescu: Fulg de nea	18	
„	Pe stâncă	136
„	Și când voi fi culcat	269
„	Mai stăi vreme	428
M. Pompiliu: De-atâte ori	38	
„	Departa-am fost de tine	85
„	Ca 'n vremi de mult	401
„	Unui poet din Bucuresci	401
Matilda Poni: La ferestă	27	
„	Cânt' o pasere	62
„	O poveste	158
„	Când cade	281
„	Nu pot uita	389
„	N'auți tu	425
„	Tu o scii	461
Ioan N. Roman: De ce	235	
„	Melancolie	319
„	La Șipote	392
„	Inimă	451
„	Lasă lumea	512
„	O fugi	557
Iuliu I. Roșca: Imi place	187	
„	Ce-mi pasă	233
„	Trecut-am	293
„	Plâns și ris	545
„	Daruri ce lipsesc	617
„	Rusu: Cătră codru	575
„	„	575
„	„	245
„	„	4

	Pag.		Pag.
<i>Carol Scrob</i> : Sânt dureri	50	<i>B. V. Gheorghian</i> : La mormânt, reverie	612
» Ce-mi pasă	97	<i>P. Ispirescu</i> : Ispravnicul pocăit, poveste	187
» Fericirea	169	» Mumă cu d'a sila, snovă	343
» Décă	569	» In Moldova și la Dumneșeu tôte sânt cu puțință, snovă	461
<i>George Sima</i> : In ore de visuri	355	<i>Averchie Macovei</i> : Ionica Grui, schiță	110
<i>Lucreția Sucu</i> : Suvenir	331	<i>S. Fl Marian</i> : Dalta țiganului, poveste	67
» Tu mi-ai scris	623	» Turcul călugărit, poveste	85
<i>Maria Șuciu</i> : Diori de di	146	» Jurământul țiganului, poveste	179
<i>Atanasiu Tuducescu</i> : Imnul invierii	171	<i>Georgina M.</i> : Un vis, schiță	617
<i>V. A. Urechia</i> : Lui V. Alecsandri	245	<i>Virgil Oniți</i> : Deian, novelă	123
<i>A. Vlahuța</i> : Nu cătă	485	» Niçi odată, novelă	485
<i>Iosif Vulcan</i> : La mórtea părintelui meu După vreme 'ndelungată	353 413	<i>I. G. Păunescu</i> : Luna de miere, novelă	305
» Carmen Sylva	533	<i>Ioan Pop Reteganul</i> : Dreptatea și strimbătatea, po- veste	281

IIa Poezii populare.

<i>Petru Barbu</i> : Cântece și strigături din Bănat	346	<i>Ioan N. Roman</i> : Resmelița stelelor, schiță	93
	395 407 420	» Gândul și inima, schiță	153
<i>Nicolae Borza</i> : Doine din giurul Selisței	33	» Lupta dintre viață și mórte, schiță	372
<i>Marióra Cornea</i> : Doine de pe la Arad	335	» Pățania ibovnicului, poveste	538
<i>I. Dologa</i> : Doine și hore din Ardeal	430 443 455	» Cinna, tragedie in 5 acte, de Cor- neille	581
	516 527 539 552 563 575 601 627	<i>Valeriu Rusu</i> : Radu, schiță	608
<i>Laura Veturia Mureșan</i> : Doine din Ardeal	192 203	<i>Gr. Sima a lui Ion</i> : A cui să fie fata cea frumó- să, poveste	40
	215 229 240	» Artiștii, copie de pe natură	200
<i>Ioan Pop Reteganul</i> : Stolnicel vitézul, baladă	68	» Cum a îmbétrănit muerea pe dracul, poveste	404
» Istrate voinicul	300	» Parasiții, poemă in prosă	428
<i>Pompiliu Predovan</i> : Doine din Ardeal	104	» Nebunii, poveste	596
<i>Gr. Sima a lui Ion</i> : Mórtea voinicului, baladă	8	<i>S. P. Simon</i> : Puterea ursitei, povesti	584
» Dragostea statornică, baladă	8	<i>I. S. Spartali</i> : Papucii lui Abu-Karem, basm tur- cesc	332
<i>S. Onca</i> : Doine din Bănat	55	» Vulpea, ursul, lupul și vulturul, basm slav	369
<i>Alesandru Tuducescu</i> : Doine și hore din Bănat	21	<i>Alesandru Tuducescu</i> : O lacrimă de milă, novelă	159

IIb. Din poezi străini.

<i>Carmen Sylva</i> : Dece poezii, traduse de Petru Dulfu	365	» Nu-i pentru cine se gătesce, ci-i pentru cine se nime- resce, roman in miniatură	197
<i>Anaré Chénier</i> : Deșertăciunea, trad. de I. N. Ro- man	75	» Prietenii, schiță	242
<i>François Coppée</i> : Trei paseri, trad. de I. N. Ro- man	99	» Din zile bétrâne, copie de pe natură	245
<i>H. Heine</i> : Am plâns, trad. de B. V. Gheorghian	274	» Studentii, copie de pe natură	356
» Când... trad. de B. V. Gheorghian	332	» Piperuș Petru, poveste	378
<i>Victor Hugo</i> : Bunica, trad. de B. V. Gheorghian	523	» Ađi mie, mâne ție, istorie de Crăciun	625
<i>Lamartine</i> : Fluturul, trad. de B. V. Gheorghian	64	<i>V. A. Urechia</i> : Logofétul Baptiste Veleli, episod istoric	389
<i>Jules Nollée</i> : Unei picături de rouă, trad. de B. V. Gheorghian	198	<i>Iosif Vulcan</i> : Dómna se duce la băi, schiță	324
<i>Alesandru Petőfi</i> : Pe Dunăre, trad. de G. I. Bog- dan	322	<i>Duiliu Zamfirescu</i> : Maria, novelă	294
» Aș vré să fiu, trad. de C. Boșcu	562		

III.

Novele, piese, povești, schițe.

<i>V. Alecsandri</i> : Năvălirea Jidanilor, piesă, prolog	1	IV.	
<i>Theochar Alexi</i> : Nóptea de St. George, operă-bufă, libret	317	Literatură, critică, estetică, artă.	
» Făclia, novelă	440	<i>Dr. A. P. Alexi</i> : Transilvania, dare de sémă	269
<i>I. G. Barișiu</i> : Cum mi-am aflat eu soție, după O. T.	528	<i>Babeș</i> : Zur Geschichtsforschung über die Rómä- nen de V. Maniu, dare de samă	640
» Inceputurile lui Verdi, schiță	562	<i>Bibliofil</i> : 9 întrebare de drept și de datorie literară	176
<i>Iason Bianco</i> : Baba Carabă, novelă	224	<i>Dr. G. Crainicean</i> : „Higiena poporală“ de dr. G. Vuia și „Electro-homeopatia“ de dr. A. Popovici, dare de samă	599
<i>N. A. Bogdan</i> : Ana-Dómna, dramă in 5 acte	509	<i>Petru Dulfu</i> : Conșința dlui V. Alecsandri, dare de sémă	192
<i>I. Bota</i> : Fata cea frumósă, poveste	210	<i>Constantina de Dunca-Schiau</i> : Heliade, Lazar și I. Văcărescu	145
» Guzul, snovă	241	<i>Mara Emilian</i> : Viața și scrierile lui Grigore Țam- blac de episc. Melchisedec, dare de samă	406
» Impératul galbén, poveste	308	<i>Spiru Ghimpeșcu</i> : Dorin, dramă de V. Rusanescu, dare de samă	344
<i>V. R. Buticescu</i> : Dus de val, novelă	13	» Un pericol național, de dr. I. C. Drăgescu, dare de sémă	353
<i>I. B-t</i> : Princesa Alesandrina Movila, tradițiune	97		
<i>Dan-Dry</i> : Muncitóra, novelă	6		
<i>Constantina de Dunca-Schiau</i> : O excursiune la Con- stantinopole	185		
<i>I. C. Frunză</i> : Traian Globescu, schiță	50		
» Povestiri din Bărăgan	633		
<i>B. V. Gheorghian</i> : Sórele și florile, idilă	382		

<i>A. Hurmuzachi</i> : Scrisori către Alecsandri	25	37	49
<i>Ioan Lăzărici</i> : Respuns la o critică			80
" Satul cu comorile, nov. de P. Petrescu, dare de samă			359
<i>Dionisiu O. Olinescu</i> : Ornitologia populară română, de S. Fl. Marian, dare de samă			76
<i>A. C. Șor</i> : Nicolae V. Scurtescu, studiu			5
<i>Atanasiu Tuducescu</i> : Istoria literaturii române, de Ioan Lăzărici, dare de samă			44
<i>Stefan Velovan</i> : Naționalitatea în muzică			53
<i>Iosif Vulcan</i> : Matilda Poni			158
" Progresul nostru cultural			449

V.

Istorie, științe naturală, igienă, Instrucțiune.

<i>I. A.</i> : Buna dispozițiune			212
<i>N. Bejan</i> : Familia în căsătorie la grecii și romanii antici			150
<i>B.</i> : Mărtea lui Tudor Vladimirescu			215
<i>T. Ceonța</i> : Roșeța ceriului			18
<i>Dr. G. Crăinicean</i> : Despre sănătate			250
" La cestiunea cholerei			322
<i>Nic. Densușian</i> : Descălecarea a două a Țării muntenesci			15
" Cei dintei francmasoni români			307
" Călătoria lui Horia la Viena în 1783			523
<i>Dr. E. D.</i> : Somnul plantelor			151
" Copiii care fumază			238
<i>I. D.</i> : Bólele nervóse			299
<i>Marcu Emilian</i> : Dilele din urmă ale pământului			428
<i>L. E.</i> : Morfiomania			347
<i>F.</i> : Efectele tutunului			394
" Căchetară cineselor			408
<i>Ionescu-Gion</i> : Petru Cercel			550
<i>Dr. Leon Iarchi</i> : Ingrigirea copiilor			574
<i>Basile Lambru</i> : Pericolele corsetelor			263
<i>Simeon Manguica</i> : Cinci-zeci de etimologii de cuvinte bănățenesci			66
<i>S. Fl. Marian</i> : Slăbanogul			560
" Rostopasca			572
" Lemnul Domnului			622
<i>Dr. At. M. Marienescu</i> : Fa, bîea, studiu lingvistic Ardeal, studiu ling.			287
<i>Dr. Ioan Moga</i> : Apa			126
" Alcoolul, vinul, berea			177
" Vinarsul			190
" Cafeua, thea, ciocolata			228
" Oțetul			240
" Tutunul			252
<i>Dr. E. Monin</i> : Somnul și visurile			7
<i>Dr. Ch. Păunescu</i> : Mama și copilul			193
<i>Dr. R.</i> : Fumătorii și anti-fumătorii			552
<i>Ioan Roman</i> : Idei și principii economice	33	253	288
	300	323	355
	348	359	
<i>Teodor Roșiu</i> : Spiritismul modern			235
<i>Ioan Sbiera</i> : Originea familiei Urechescilor			295
<i>T.</i> : Caféua			266

VI.

Viétă socială.

a) articoli.

<i>Dr. A. P. Alexi</i> : Centenariul școlii normale din Năsăud			576
<i>Gil Blas</i> : Câteva svaturi			129
<i>C.</i> : Scrisori de amor			216

<i>Contimporan</i> : Premiarea femeilor frumóse din România			141
<i>Iosif Holodan</i> : Familia, după G. Droz			202
<i>Demetriu Dan</i> : O primblare la Cehlău			254
<i>Minodora</i> : Despre cei ce fac curte			81
<i>Dionisiu O. Olinescu</i> : Nunta românească			161
" O excursiune la Siret			418
<i>Stan Pătitul</i> : Cea mai sigură armă a femeilor			289
<i>Ioan M. Petran</i> : Despre ospitalitatea femeilor române			266
<i>Cornelia Petran</i> : Despre parfumuri			228
<i>Maria Petrescu</i> : La Odobesci, impresiuni de călătorie			172
<i>I. S. Spartali</i> : Ce este amorul			253
<i>Rosa Trandafir</i> : Nestatornicia bărbaților			589
<i>Iosif Vulcan</i> : O vizită la Asilul Elena Dómna			46
" Seratele literare la dl. Maiorescu			69
" Nepóta dlui Alecsandri — americană			105
" Suveniri dintr'un sat			384
<i>W.</i> : Cultura modernă			276

b) corespundințe.

<i>Baia-mare</i> : O petrecere de veră în Sătmar			397
" Bal la Bicsad			433
<i>Bistrița</i> : Maial			289
<i>Borlesci</i> : Reuniune de învățatori etc.			457
<i>Brașov</i> : Intrunirile literare din Brașov			9
<i>București</i> : <i>A. C. Șor</i> : Cronică bucureșcă	34	56	
	164	180	312
	336	564	602
	628		
" Archiducele Rudolf și soția sa la București			204
" Echo: Preumblare pe calea Victoriei	230		301
" Preumblare pe bulevard			553
<i>Budapesta</i> : Mesmeriștii și spirițiștii, de G. Crăinicean			117
<i>Cernăuți</i> : Scrisori din Bucovina, de Dionisiu O. Olinescu	9	22	57
	167	182	
	216	349	481
	565	612	
" Âncă odată Siretiul			505
<i>Făgăraș</i> : Reprezentație teatrală			44
<i>Galați</i> : Congresul studenților români			456
			471
<i>Iași</i> : Scrisori din Iași, de Iassiensis			408
" Esposița cooperatoșilor rom.			480
" Teatrul Național din Iași			516
<i>Petersburg</i> : Catedra română din St. Petersburg			540
<i>Rădăuți</i> : Balul Societății „Junimea”			444
<i>Sinaia</i> : Sesonul			360
<i>Siretiul</i> : O rectificare			454
<i>Vâlcele</i> : Sesonul			349
<i>Viena</i> : Epistole din Viena			22

VII.

Societăți de cultură.

1. Academia Română. Sesiunea generală din 1884			144
" Premiile Academiei Române			166
" 182			230
2. Societatea pentru fond de teatru român:			
" Ședința comitetului			166
" Programa adunării din Arad			336
" Actele adunării din Arad	449	468	482
" 492			
3. Asociațiunea transilvană, adunarea gen. din Orăștia			306

Afară de aceste, mai în fie-care număr: cugăni, glume, noutăți literare, artistice și sociale, din țară și din străinătate, ghicitori de tot felul și altele.

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

1 Ianuarie st. v.

13 Ianuarie st. n.

Ese in fie-care duminica.

Redacțiunea in

Közép-utoza nr. 395.

Nr. 1.

ANUL XX.

1884.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

Năvălirea Jidanilor.

— Piesă in 5 acturi și un prolog. —

PERSÓNE:

Marinescu, proprietar.

Saftica, soția lui.

Lili, copila lor (4 ani in prolog — 18 ani in acturi.)

Buruh Șnapsler, jidan Galițian, habotnic.

Rifca, soția lui.

Leiba Kahal, rabin.

Immergold, banchier.

Silberwolf, jurnalist evreu.

Kihos.

Froim

Itic.

Șoimanescu, căpitan de dorobanți.

Ion Tatarășan.

Vasili Topor.

Georghe Ursu, sergent de dorobanți.

Prologul:

Teatrul reprezintă plaiurile munților in timp de érnă. — O cărare ese din codri din fund, șerpuesce pe costă și se coboră in scenă. — In drépta, planul II, un copac mare, găunos. — Nópte. — Luna se ivesce printre nori din când in când.

SCENA I.

SILBERWOLF, KIHOS (*vin din drépta spăriați*.)

KIHOS: Ai vai! Mamunie! M'a cuprins frigu și frichi

SILBERWOLF: Și pe mine, Kihos, dar n'avem ce face. Trebuie să mergem inainte până la hotar, cât e nópte, ca să trecem in Moldova pe frații noștri din Galiția. Ei ne așteptă ascunși in codru.

KIHOS. Departe. Hotarul?

SILBERWOLF: Mai avem un dél...

KIHOS: Ș-o vale ș-o limbă de pădure... vorba românului... Silberwolf?

SILBERWOLF: Vos ist?

KIHOS: Nu te temi de talhăroi și de urși?

SILBERWOLF: Eu?... nici de cum?

KIHOS: Nici de cum?

SILBERWOLF: Ba mi e grózá... dar sânt poronci se indeplinesc poroncile Alianței din Paris. Ea vo-escse se umple téra românescă cu fiii lui Israel de prin luna, din Austria, din Rosia și de aiure, pentru ca facem proprietatea noastră.

KIHOS (*vesel*): Bun geșeft!

SILBERWOLF: Bun și mare. Mai cu sémă decă căpéta drepturi politice.

KIHOS: Dar óre le-om capéta?

SILBERWOLF: Ja wohl... Am dat parale multe unde se cuvine... Presa din Paris, din Berlin, din Londra, și din Viena este a noastră... In curénd vom ajunge la scopul nostru.

KIHOS: Numai de nu ne-or mănca lupii...

SILBERWOLF: Om peri noi, remán alții... Evreui-ca hrénul are rădăcină adancă de $2\frac{1}{2}$ stinjini.

KIHOS: Se perim noi? Ferescă Dumneșeu!

SILBERWOLF: Și cu răbdare, și cu stăruință, și cu mesteșug și mai ales cu bani vom pune mână pe orașele românilor. vom cumpéra moștile lor... Vom deveni stăpâni, și ei vor ajunge argații noștri... Hai.

KIHOS: Cunosci poticele?

SILBERWOLF: Cunosc. Am făcut de multe ori contrabandă de ómeni pe locurile aste. Am introdus numai eu peste trei mii de frați prin crierii munților... Alții fac aceeaș contrabandă pe malurile Prutului, aducénd pe frații noștri din Rosia.

KIHOS: Și ai câștigat bani mulți?

SILBERWOLF: După cum? De géba? Dór nu-s român... Hai.

KIHOS: Taci; par c'am auđit ceva.

SILBERWOLF: Ce? in cotro?

KIHOS: Colo... pe urma noastră... (*privind in drépta*.) Vei! vei! vei! zăresc doue umbre care vin, or fi talharoi... Se fugim.

SILBERWOLF: Se fugim... (*fuge*.) Fuga-i rușinóșă...

KIHOS: Dar sánětósă. (*Se sue repede și disnar in codru*.)

SCENA II.

ION TATARĂȘAN, VASILE TOPOR (*vin din dréptu*.)

ION: Unde-s? i zăresci, Vasili?

VASILI: Nu, bată-i crucea!... Să juri c'au intrat in pământ.

ION: In pământ or intră améndoi cu ajutorul meu.

VASILI: Și al meu... Dar unde drac să fie Litfele?... Or și apucat pe colo, prin codru, spre hotar.

ION: Las' că-i găsim noi. Nu de géba i urmărim tocmai dela lași.

VASILI: Hei! de aș pune mâna pe Kihos, ce tocană, ce tocană!

ION: D'apoi Silberwolf... Ce Lacitură!... Măi Vasili, de i-om găbui unde-va, să-ți aduci aminte că te numesci Topor.

VASILI: Topor de vită Cușer. Las' pe mine... Eu i sânt Rabinul.

ION: Bine, v \ddot{e} d c \acute{a} \dot{s} i \dot{t} ie \dot{t} i-s dragi ca \dot{s} i mie, purca \dot{t} ii!

VASIL: Ca piperiu 'n ochi... Scii tu, m \acute{e} i Ioane, c \acute{a} Kihos mi-a otr \acute{a} vit nev \acute{e} sta cu vitriol. la cr \acute{a} şma lui din Pecurari?... Scii tu c \acute{a} fra \dot{t} ine-meu i-a luat sumanul din spinare in dricul ernii?... Scii tu c \acute{a} pe copilul meu, un \dot{t} inc de şese ani, l'au deprins cu be \dot{t} ia \dot{s} i l'au sf \acute{a} tuit se fure g \acute{a} ini prin mahala ca s \acute{e} i le aduc \acute{a} lui pentru rachiu? Scii tu, c \acute{a} nu mai putem tr \acute{a} i noi, rom \acute{a} nii, de r \acute{e} ul lor?

ION: Sciu... Dintre to \dot{t} i T \acute{a} t \acute{a} r \acute{a} şenii care inainte erau gospodari cu case \dot{s} i gr \acute{a} diri, numai eu rem \acute{a} sesem negustor cu dughen \acute{a} la uli \dot{t} ă. In \dot{t} r'o \dot{q} i vine Silberwolf, \dot{s} i durez \acute{a} al \acute{a} turate cu mine un şopron mic de sc \acute{a} nduri. In şopron aş \acute{e} q \acute{a} un alt nesp \acute{e} lat ca d \acute{e} nsul cu aceeaş marf \acute{a} ca a mea... Ori ce vindeam eu, luda l \acute{a} s \acute{a} cu c \acute{a} -teva parale mai jos; scad pre \dot{t} ul, scade \dot{s} i el, ajung in sfirşit a da marf \acute{a} cu pre \dot{t} ul cu care o cump \acute{e} ram am \acute{e} ndoi; jidanul nu se opresce \dot{s} i tot scade... inc \acute{a} t muşterii me p \acute{a} r \acute{a} şesc \dot{s} i merg la el care vindea mai eftin... M \acute{e} i, p \acute{e} catule, i \dot{q} ic in \dot{t} r'o \dot{q} i, cine dracu te-au adus pe capul meu? Ce- \dot{t} i p \acute{e} s \acute{a} \dot{t} ie, imi raspunde el ri \dot{d} end. M \acute{e} i, da cum po \dot{t} i s \acute{e} - \dot{t} i eşi in cap \acute{e} t, d \acute{a} nd marf \acute{a} in pagub \acute{a} ? Nu-i tr \acute{e} ba ta, are cine s \acute{e} me desp \acute{a} gub \acute{e} sc \acute{a} p \acute{a} n \acute{a} ce te-oiu calici pe tine. Dar cine, m \acute{e} i, pocitule? Comitetul nostru, Kahalul!... „Imi vinea s \acute{e} -lucid, dar m'am g \acute{a} ndit c \acute{a} nu er \acute{a} el vinovatul... Silberwolf imi ur \dot{d} ise peirea! Silberwolf! A!... sfinte Mina, \dot{d} ece paraclisuri \dot{t} i-oiu da de mi-i face s \acute{e} -l g \acute{a} şesc!“

VASIL: \dot{S} i in sfirşit, Ioane?

ION: In sfirşit, am inchis dughena. Creditorii mi-au v \acute{e} ndut marf \acute{a} cu darabana, apoi mi-au v \acute{e} ndut \dot{s} i c \acute{a} -su \dot{t} a mea din T \acute{a} t \acute{a} r \acute{a} ş... \dot{s} i eu...

VASIL: Tu, ai ramas cerşetor in \dot{t} era ta...

ION: Dar... cerşetor de drumul mare, cerşetor de codru ca tine. Asta ne rem \acute{a} ne nou \acute{a} , rom \acute{a} nilor... Despoiu Judele unde le in \acute{t} elnesc, dar nu me simt resbunat p \acute{a} n \acute{a} ce mi-oiu inchei \acute{a} socot \acute{e} la cu Silberwolf. De m \acute{a} na lui am calicit, de m \acute{a} na mea o se m \acute{o} r \acute{a} .

VASIL: M \acute{o} rte am juruit \dot{s} i eu lui Kihor.

ION: Hai dar la g \acute{o} n \acute{a} dup \acute{a} ei... \dot{t} i-i ascu \dot{t} it toporul, Vasile?

VASIL: Ca dorul de resbunare, dar barda ta?

ION: Asc \dot{u} ţit \acute{a} ca limba clevertirei jidovesci... Halal de d \acute{e} nsii!... Pe 'ncotro s \acute{e} fi apucat? pe c \acute{a} rar \acute{e} la d \acute{e} l? Seu pe codru de-adreptul?

VASIL: Pe c \acute{a} rare j \acute{o} c \acute{a} luna... Cred mai de grab \acute{a} c \acute{a} au luat'o la fug \acute{a} prin desime, c \acute{a} ci ne-or fi sim \dot{t} it in urma lor.

ION: Bine chitesci... Hai... (*ajung \acute{e} nd la marginea scenii din st \acute{a} nga*). M \acute{e} i Vasili!

VASIL: Ce?

ION: Deschide- \dot{t} i n \acute{a} rile \dot{s} i mir \acute{o} s \acute{a} tare! Nu pute a asturoiu?

VASIL: Aş \acute{a} -mi pare.

ION: D \acute{o} mne ajut \acute{a} ! (*Ese prin st \acute{a} nga*.)

SCENA III.

ŞOIMANESCU. URSU. (*4 Doroban \dot{t} i vin din dr \acute{e} pta*.)

ŞOIMANESCU: Sta \dot{t} i, b \acute{a} e \dot{t} i, s \acute{e} ne mai odihnim pu \dot{t} in! De c \acute{a} nd am l \acute{a} sat drumul cel de cole, de vale. (*arat \acute{a} in dr \acute{e} pta*.) ne urc \acute{a} m de dreptul la d \acute{e} l, pe locuri neb \acute{a} ţute de picior de om... Nu v' \acute{a} ţi ostenit?

URSUL: Nu, domnule c \acute{a} pitan. D \acute{o} r noi s \acute{u} ntem copii de munte, tr \acute{a} i \dot{t} i prin codri \dot{s} i pe plaiuri. S \acute{u} ntem buni de picior ca muierile cele cu ochi de şop \acute{e} rl \acute{a} .

ŞOIMANESCU: S \acute{e} tr \acute{a} i \dot{t} i. Aş \acute{a} ve vreu: tari de v \acute{e} n \acute{a} \dot{s} i buni de m \acute{a} n \acute{a} . Aş \acute{a} -i, Ursule?

URSUL: C \acute{a} t despre m \acute{a} n \acute{a} , de \dot{u} , n' \acute{a} ş sf \acute{a} tui pe vecinul de peste d \acute{e} l, cu muşte \dot{t} a lung \acute{a} s \acute{e} -mi acap \acute{a} in tab \acute{a} .

ŞOIMANESCU: Laba Ursului.

URSUL: Aş \acute{a} ... m'au poreclit v \acute{e} n \acute{a} torii din sat de c \acute{a} nd m'am luat la tr \acute{i} nt \acute{a} cu o dihanie de urs care me cuprinsese in bra \dot{t} e ca pe-o mir \acute{e} s \acute{a} ... Ne-am h \acute{a} rjonit c \acute{a} t ne-am h \acute{a} rjonit p \acute{a} n' ce c \acute{a} đ \acute{e} nd am \acute{e} ndoi la p \acute{a} m \acute{e} nt, ne-am dat de-a rostogolul p \acute{a} n \acute{a} 'n vale. C \acute{a} nd eu deasupra lui, c \acute{a} nd el deasupra mea... M \acute{a} nc \acute{a} l'ar c \acute{a} nii! greu mai er \acute{a} !... Dar, ajunşi in cap \acute{e} tul costişei, am scos cu \dot{t} itul dela br \acute{a} u, \dot{s} i l'am in \dot{f} ipt drept in inima ursului. N'au avut nici macar vreme s \acute{e} -mi \dot{q} ic \acute{a} : Bogda-prosti.

ŞOIMANESCU: N'avea omenie.

URSUL: Nu, dar avea o blan \acute{a} de boer mare. Am dus'o poelon colonelului.

ŞOIMANESCU: \dot{S} i colonelul de-atuncea se laud \acute{a} c \acute{a} l'au ucis \acute{e} nsuş la v \acute{e} nat.

URSUL: S'o fi l \acute{a} ud \acute{a} nd, de!... Vorba ceea: Minciuna boer \acute{e} sc \acute{a} trece 'n \dot{t} era Ungur \acute{e} sc \acute{a} .

ŞOIMANESCU: Ursule!

URSUL: Aud, c \acute{a} pitan.

ŞOIMANESCU: Departe-i p \acute{a} n \acute{a} la pichet unde mergem se schimb \acute{a} m garda?

URSUL: Mai este o f \acute{a} r \acute{a} m \acute{e} ic \acute{a} bun \acute{a} de drum, \dot{s} i e cam greu de-om apuc \acute{a} peste v \acute{e} rful d \acute{e} lului, in \acute{s} e cunose o c \acute{a} r \acute{a} ruş \acute{a} mai obl \acute{a} care incungiur \acute{a} d \acute{e} lul; ea trece pe la bordeul fra \dot{t} ine-meu, p \acute{a} durarul.

ŞOIMANESCU: Da frate teu a cas \acute{a} se fie?

URSUL: Aş \acute{a} chitesc. \dot{S} i d \acute{e} c \acute{a} ai vr \acute{e} , domnule c \acute{a} pitan, s \acute{e} te opresci in ast \acute{a} n \acute{o} p \acute{t} e la bordeul lui, p $\acute{o$ te c' \acute{a} i ave prilej se uci \dot{q} i vre o dihanie bl \acute{a} nd \acute{a} , c \acute{a} urşii vin c \acute{a} te odat \acute{a} de- \dot{s} i vir \acute{a} botul pe ferest \acute{a} c \acute{a} nd z \acute{a} resc lumin \acute{a} 'n l \acute{a} untru.

ŞOIMANESCU: Bun \acute{a} idee. Ne-om du la pichet.

URSUL: Mai cu s \acute{e} m \acute{a} c \acute{a} -i intuneric in \dot{t} r' unu ca 'n \dot{t} r'un suflet de arendaş jidan... poticele-s acoperite cu omet \dot{s} i nu cred se in \dot{d} r \acute{a} zn \acute{e} sc \acute{a} a trece in ast \acute{a} n \acute{o} p \acute{t} e nici \dot{t} ipenia peste hotar.

ŞOIMANESCU: Cine se tr \acute{e} c \acute{a} prin crierii mun \dot{t} ilor?

URSUL: Cine? Jidanii care fug din \dot{t} era lor \dot{s} i n \acute{a} -v \acute{a} lesc in \dot{t} era n \acute{o} str \acute{a} .

ŞOIMANESCU: Cum? e adev \acute{e} rat ceea ce se spune?

URSUL: Nu sciu ce se spune, dar sciu c \acute{a} nu se spune tot.

ŞOIMANESCU: Cum asta?

URSUL: Adev \acute{e} rul e c \acute{a} jidanii trec borderie in Moldova, in \dot{t} r \acute{a} in ea ca in satul lui Cremine \dot{s} i ca b \acute{o} la in trup s \acute{a} n \acute{e} tos.

ŞOIMANESCU: De ce-i las \acute{a} granicerii?

URSUL: Apoi ce-or se fac \acute{a} bie \dot{t} ii \acute{o} menii? C \acute{a} nd primesc poronc \acute{a} s \acute{e} -i opr \acute{e} sc \acute{a} , c \acute{a} nd s \acute{e} le dee bun \acute{a} pace... I-s n \acute{a} ucii de-at \acute{a} te... cum le \dot{q} ice D \acute{o} mne \acute{e} rt \acute{a} -me? de-at \acute{a} te \dot{t} irc \acute{a} l \acute{a} ri din Bucuresci... Se las \acute{a} \dot{s} i ei pe tinjal \acute{a} p \acute{a} n' a sun \acute{a} un c \acute{e} s mai bun.

ŞOIMANESCU: Ce-au fost p \acute{a} n \acute{a} a \dot{q} i nu sciu, dar de a \dot{q} i inainte, m \acute{e} i b \acute{a} e \dot{t} i, c \acute{a} t oi \dot{u} fi de comand \acute{a} la hotar, s \acute{e} -i in \acute{t} erc \acute{a} m pe Jidani de-a mai trece f \acute{a} r \acute{a} pasport. A \dot{t} i au \dot{d} it?

URSUL: S \acute{e} tr \acute{a} esci, domnule c \acute{a} pitan! I-om in \acute{t} erc \acute{a} bucuros.

ŞOIMANESCU: Acum, f \acute{a} inainte, sergentule, \dot{s} i ne du la bordeul p \acute{a} durarului.

URSUL: Dar... se d \acute{a} m cu puşca la nevoe? De c \acute{a} pitan? Bine; om da \dot{s} i cu puşca. Au \dot{d} i \dot{t} i voi, m \acute{e} i? (*Ese prin st \acute{a} nga*.)

SCENA IV.

SILBERWOLF, KIHOS și mai mulți Jidani strimțeroși, cu barbe sburlite, cu perciuni lungi, și cu boccele de rufe în spinare, se cobor pe cărare din vârful delului, tremurând de frig, cuprinși de grăză.)

SILBERWOLF: Veniți după mine... Ați intrat în Moldova. Aice-i țera cu mană!

JIDANII (*tremurând.*) Brrr!

KIHOS: Nu ne vede nime? Granicerii dorm! Nime? Stați... Zărese o matahală în urmă.

JIDANII: Vuăs? (*se cobor fuga în scenă.*)

SILBERWOLF: Nu ve temeți. Nu-i nimica. Kihos e un fricos.

KIHOS: Nu ție ba... Sânt voinicos, da fricos.

SILBERWOLF: Sunteți cu toții? Bine... puneți-ve în rënd!

KIHOS: Écă ne-am pus. Par că sântem óstea lui Machabei.

SILBERWOLF: Frați în Talmud! Fii resletii ai Ierusalimului! Voi care sânteti poporul lui Dumnezeu! Éta-ve în țera Românescă care e menită a deveni o nouă Palestina... Ați venit aice, unii din voi alungați de poliția austriacă pentru óre-care haghveezen, alții trimiși în misiune cuceritoare de Alianța israelită. Fiți bineveniți pe pământul făgăduinței!... Acum la lucru. Éta prada! (*arată munții și valea.*)

JIDANII (*entusiasmați*): A noastră! A noastră!

SILBERWOLF: A noastră! căci Românii nu știu să-și păzescă comóra strămoșescă. Kihos... ascultă!

KIHOS: É-ă ascult.

SILBERWOLF: Să-i duci pe toți, printr'ascuns, la crășma din sat și de-acolo să-i îndrepti, din crășmă în crășmă prin călăuzi Evrei la locul care este destinat fie-cărui. Tu, Froim Bercu, să te așezi la una din barierele lașului, ca crășmar, pentru ca să imbeți țeranii ce vor veni la țerg cu provizii; ie sēma însē ca să amesteci rachiul cu zamă de tutun, cu ardeiu, cu ciomofaiu și cu vitriol. Mojicii beu ca niște vite făr' a băgă de sēmă că să otrăvesc. Tu Ițic se eși înaintea lor cale de un sfert de poștă ca să le cumperi podvad cu a șeptea parte de preț și apoi să-i aduci la crășma lui Bercu pentru aldamaș.

KIHOS (*ridēnd*): Hi, hi, hi. Plan bun.

SILBERWOLF: Still, dummer Hund!

KIHOS: Écă tac.

SILBERWOLF: Tu, Șafarle, să te faci în ori-ce oraș agent de corupție, se ajuți pe frații noștri în procesuri, cercând a cumpără conștiința judecătorilor. Tu, Besume Trifman, se deschidi căsăpie la Hărlău ca să vinți carne cușer la frații noștri, și carne trif de vite bolnave la creștini. Tu, Haim, să te faci pitar la Tergul-frumos, dar să vinți mojicilor pâne de faină aprinsă.

KIHOS: Ia, ia, ia! Prechtig!

SILBERWOLF: Still, Esel!

KIHOS: Écă tac.

SILBERWOLF: Tu, Moși Raibhoffer, să te lipesci de casele boerilor ca să le înlesnesci împrumuturi de bani cu procent de 300 la sută și cu ipoteca în moșiile și în casele lor. Case și moși vor fi în curēnd ale noastre. Tu, Șloim, să te faci otelier, tu negustor de haine putrede, tu ciobotar, tu croitor, tu tenechegiu, etc., dar se cătați a dură tot lucru prost ca să aibă totdeuna românu nevoie de meseriile vóstre. Ați înțeles?

KIHOS: Ja vol, ia vol, ferstand.

SILBERWOLF: No, still, șmutzig tärtan.

KIHOS: Écă tac.

SILBERWOLF: În sfirșit voi toți, ve împrăsciați prin țera ca cholera, apucați tóte meseriile, tóte negoțurile, și cumpărați eftin și vindeți scump, încât să nu

pótă Românii ține concurență cu voi. Ei să cadă în sărăcie pe când voi ve veți îmbogăți. Am ție. Și acum strigați ca mine: Trăiescă nēmul lui Isaac și a lui Israel!

JIDANII (*urlă*). Trăiescă Isaaa! (*glasul li se curmă, căci o împușcătură resună în codru.*) Gihewalt! (*oreu să fugă.*)

SCENA V.

JIDANII, ION, VASILII (*vin alergând din stânga.*)

ION: Potira... potira! la fugă, Vasili!

VASILII: La sănătosa! (*fuge în dreapta.*)

JIDANII: Ai vei, vei, vei, vei! (*fug în dreapta.*)

ION: Unde să m'ascund! Ha... în copacul ista. (*se sue în copacul din fața scenii*)

SCENA VI.

ION, ȘOIMANESCU, URȘU, DOROBANȚII (*vin din stânga.*)

ȘOIMANESCU: Écă Lilefe... după dēnșii, copii!

URȘU: Sē trag, domuule căpitan?

ȘOIMANESCU: Trage în gramadă!

URȘU: Cruze ajută!... (*trage și alérgă cu coicaluți după Jidani.*)

(*Se aude afară țipete de Jidani.*)

ION (*între crengi*): În plin! Numai Silberwolf să remăe țefăr pentru mine. Cine mai vine? (*se ascunde între crengi.*)

SCENA VII.

ȘNAPSER (*îngrozit, vine alergând din del pe cărare, și cătând în tóte părțile.*)

ȘNAPSER: În mine a tras? Ai vei! M-a împușcat. (*Se pipăe.*) Ea nu... dar când am auđit trose, am cređut că am murit... Main Gott! imi clențenesc fălcile de grăză... Unde me alu? M'am rătăcit de tovarășii mei... în cotro au apucat? Se merg înapoi, mi-trichi... Se merg înainte? Și mai trichi... A! Ghe-raișwart! de abia am pus piciorul pe pământ românesc și me găsesc mai reu decât în țera lui Faraon...

(*Se aude în dreapta, în depărtare sunet de zurgălăi de sanie și pocnete de biciu.*)

Văs ist? (*ascultă.*) Nimic... urechile imi ține și-mi fac trinchi-linchi-trinchi. A! Șnapsler, Șnapsler, de ce nu te-au făcut mamunieu voinicos? N'ai tremura cum tremuri. Adecă multe parale aș câștigă decă aș putē vinde frica din sin măcar cinci bani dramul (*spăriat.*) Vuăs?

(*Se aude zurgălăii aprópe și tropot de cai.*)

SAFTICA (*afară în dreapta*): Tódere, ține caii!

MARINESCU (*asemene*): Ie sēmă să nu ne pravăli.

AMĚNDOI (*țipēnd*): A!

(*Se aude o împușcătură în depărare.*)

ȘNAPSER (*tresărind*): Vai! ér a tras în mine... Or fi talharoi... talharoi... primejdie mare! Unde se m'ascund? A!... în gaura copacului ca în sinul lui Avram. Gott, Gott, Gott! (*intră în vagauna copacului.*)

SCENA VIII.

MARINESCU, SAFTICA, LILI (*intră prin dreapta, plini de omet.*)

SAFTICA (*spăriată*): Hoți or fi, Nicule?

MARINESCU: Nu te teme, Saftică!

SAFTICA: Apoi ce-s împușcăturile care am auđit?

MARINESCU: Or fi vēnând plăeșii; dar spune-mi, nu te-ai lovit când s'a pravălit sania?

SAFTICA: Nu.

MARINESCU: Nici copila?

SAFTICA: Nici Lili; o țineam în brațe. Așă-i, dra-guță, că nu te-ai lovit?

LILI : Nu, maman.

SAFTICA : Dar ce facem acum?

MARINESCU : Să aşteptăm aice pe dâmb pân' ce vezeteul a descurcă hamurile şi a ridică sania.

SAFTICA : Ce bine eră să nu plecăm de-a casă, dela moşie, in dricul ernii, şi să ne espunem la drum cu ce-avem mai scump! Unde-i caseta cu banii şi cu juvaere?

MARINESCU : Ét-o la mine; dar şiragul cel de mărgaritare unde-i?

SAFTICA : La gâtul copilei.

(Şnapsier ascultă, arătându-şi capul din când in când.)

MARINESCU : Să nu se perdă, căci valorează două mii de galbini.

SAFTICA : N'ai grijă; e legat bine... Nu ți-e frig, Lili?

LILI : Nu, maman.

SAFTICA : Drăguța... e mai voinică decât noi... (o sărută.)

(Se aude glasul vezeteului strigând la cai: La loc, haramule.)

SAFTICA : Ce este?

MARINESCU : Nimic; glasul vezeteului.

SAFTICA : N'au mântuit încă? (se duc de privesc in dreapta.)

ŞNAPSIER (in parte) : Un şirag de mărgaritar! Mii de galbini!

MARINESCU : S'au spăriat haramurile şi nu-i pôte inhamă vezeteul. Merg să-i ajut.

SAFTICA : Ba, nu te duce, Nicule; mor de gröză in codrul ista. Am o presimţire rea. Stai!

MARINESCU : Vin indata, Saftico... Nu fii copilă. Na, ține caseta până m'oiu întorce. (Ese.)

LILI : Maman!

SAFTICA : Ce vrei, drăguța?

LILI : Mi-i frig.

SAFTICA : Bate vânt rece. Vin' la mama să te încăldescă... (o ie in brațe, o sărută și se apropie de copac). A inghețat mititica. Unde s'o adăpostesc de vânt? A! écă un copac găunos. Hai, Lili, cole in sinul copacului... in el nu bate vântul.

LILI : Dar n'a fi vre-un zmeu in lăuntru?

SAFTICA (ridând) : Nu, puişorule... Zmeii şed in palaturi de aur... Scii mă-ta, in poveste...

(Când se între in copac, Şnapsier ese ş-o apucă de gat pe Saftica.)

ŞNAPSIER : Aur? unde-i aurul?

SAFTICA (tipând) : A! Nicu... (leşină.)

ŞNAPSIER : Nu strigă, că te ucid!

LILI (tipă) : Maman...

ŞNAPSIER : Taci. (I astupă gura cu mâna, o invesece in mantă, apucă caseta și fuge in dreapta prin planul din fund.) De-acum sunt bogat... (scuturând caseta.) Aur... Aur... Aur!

ION (coborînd din copac) : D'apoi eu unde-s, mēi Judo? La gônă după el, Ioane! (alergă după Şnapsier.)

SCENA IX.

SAFTICA, MARINESCU (intră pe planul I.)

MARINESCU : Saftico, vină de grabă! Sania-i gata. Saftică unde ești? Nu me auți? Saftică... (inainteză spre copac.)

SAFTICA (geme la pământ.)

MARINESCU : Cine geme? Ce vęd? Saftica leşinată! (ingenunchiază lângă ea și-i ridică capul.) Saftică...

SAFTICA (trezindu-se) : Unde sunt? A! Nicule! Copila... unde-i Lili?

MARINESCU : Lili? Am lăsat-o cu tine.

SAFTICA (sculându-se, ingrozită) : Lili, Lili... (alergă pe scenă chiamând copila.)

MARINESCU : Saftică... Vină-ți in fire! Ce s'au întemplat?

SAFTICA (ca nebună) : Hoțul... hoțul... aice in copac.

MARINESCU : Hoțul?

SAFTICA : Au sărit pe mine, m'au apucat de gât. Mi-au furat copila... Mi-au furat copila... Eră jidan...

MARINESCU : Jidan?

SAFTICA : A s'o omóre, să-i bee sângele? Lili... o! Dumneđeule! Lili! (plange.)

MARINESCU : Dar spune-mi... in cotro au apucat?

SAFTICA : Nu sciu... am leşinat de spaimă... Alergă Nicule să scapi pe Lili... bieta copilă!

MARINESCU : O! Dumneđeule... Simt că nebnesc... (strigă in dreapta) Tódere, Tódere!

VEZETEUL (afară) : Aud, cucóne.

MARINESCU : N'ai zărit un om trecënd in fugă pe sub copaci?

VEZETEUL : Ba au trecut chiar doi... părea că se alungă.

MARINESCU : Hoții or fi, Saftică... iute, iute să ne suim in sanie și să ne luăm după ei! Vino, vino!

SAFTICA : Dar decă n'a fi furat'o? Póte că a fi fugit copila spăriată in codru. S'o las aice, singurică... să pără de frig... s'o mănânce fiarele? (strigă) Lili... puişorul mamii

MARINESCU : Nu se pôte... Lili nu s'a fi depărtat de tine. Vină, dragă, să nu perdem timpul; hoții se duc cu ce avem mai scump, cu copila...

SAFTICA : Haide... Ah! Nicule, inima-mi spune că Lili-i perdută pentru totdeuna!

(Se aude 'n depărtare glasul copilei strigând: Maman.)

MARINESCU : Auți? Ea strigă... colo... in dreapta.

SAFTICA : Ea-i! trăesce? (cade 'n genunchi.) O! Dumneđeule! dă-mi copila și-mi ie viața!

MARINESCU : Hai... pôte că s'a îndură Dumneđeul de noi.

(Es amēndoi alergând prin dreapta.)

Cortina cade.

V. Alecsandri.

Pentru ce...

ânduri triste, gânduri rele,
Pentru ce nu mai sburați?

Chinuri crude, chinuri grele,
Pentru ce nu me lăsați?

Eu, născut să cânt intr'una,
Pentru ce să plâng meren?
Pentru ce, in totdeuna
Suferinți in pieptul meu?

Fericit, fără durere,
Decă nu-mi e dat să fiu;
Nu-mi răpiți o mângăere,
Ah! lăsați-me să scriu!

Dați-mi drumul, dați-mi pace
Să mai sbor de pe pământ;
Pe el nu mai am ce face.
Ah! lăsați-me să cânt!

Carol Scrob.

Nicolae V. Scurtescu.

Lam cunoscut la redacția diarului umoristic „Ghimpele”. In capul numerului dela 30 ianuarie 1877, mi se publicase nescie versuri cari i atrăseră atențiunea.

i atrăgeau toate simpatiele. In curând furăm buni prieteni.

El eră profesor la o școlă primară de băieți unde predă cursurile clasei III și locuia in casa cu nr. 63 din calea Plevnei (p'atunci calea Belvedere) in apropiere de școlă. La 1 martie 1877, i-am făcut prima vizită. Îmi spusese că-l găsesc acasă numai dimineața și me duse-

Nicolae V. Scurtescu.

D'atunci își exprimase redactorului dorința d'a me cunoște. Intr'o zi se întâmplă să me aflu la redacție, când Scurtescu, care da și el din când in când mână de ajutor la gazetă, trecu p'aici. I fui prezentat și cu toate că cu 14 ani mai in vârstă de cât mine, Scurtescu fu de o caldă prietenie. Infățișarea lui deschisă, graiu-i blând, manierele-i pline de prevenire,

sem așa de dimineața că-l găsiu dormind. Nu-și zăvorâi nici odată ușa. Bătui: se desceptă, și intrai.

Odaia lui, destul de mare, părea încă pré mare și pré golă cu patul de fer, mēsa, cele patru scaune de paie, spălătorul și-un garderob ce se găsiu aci. La aceste se adăugau câteva cărți grămēdite cu rost pe mēsa aședată de naintea ferestrei din apus, ce dá pe

un vast balcon unde véra câți-va leandri și alte flori îmbălsămiau aerul cu mireme; câteva volume mai alese frumos aședate pe cealaltă ferăstră care dá in galerie și care nu se deschidea nici odată și restul bibliotecii sale înșirat pe pardoséla, cam după așa.

Tocmai își tipărise volumul seu de poesii complete (1867—1876) și esemplarele stau tencuri-tencuri pe jos, răzimate de părete. Scurtescu își aprinse o țigară. — fumă mult, — seđurăm câteva de vorbă și, trebuind să plece la curs, îl lăsa luând cu mine volumul de poesii pe care mi-l oferise.

Impregiurările readucându-me cu luna lui april in Bucuresci, pe cari, de și la țéră, i cerce-am d'altmireli destul de des, relațiunile nóstre se strinseră din ce in ce mai mult. Scurtescu devenise „marele meu amic“ și eu micul lui prieten, strins uniți prin acea legătură tainică, comună acelorași vederi, acelorași inspirațiuni. Ne întâlniam adese la redacția „Ghimpelui“ unde petrecream indelung in discuții literare. Alte-ori ne mai găsim serile pe la „Fialowsky“, p'atunci încă in vogă; de-ací, câte odată, ne duceam la „Lenache“ unde, mai liberi in giurul meselor intinse sub umbrarul in-grădit de zorele agățătore, strecuram printre discuțiunile nóstre și câteva păhare de vin generos.

Iubirea ce el avea cătră tinerime, prietenia ce el i aréta, formase in giurul seu un cerc de tineri al căror suflet eră Scurtescu, care, mai mult de cât ori-care altul, avea darul d'a ne adună la olaltă. Și atât ne deprinsesem să fim împreună, cât fórté rar il întâlnia cineva făr' a fi insoțit de doi-trei din noi. Védându-l in amurg, cu statu-i nalt, figura palidă incadrată de nescpe plete castanii și-o barbă metătósă; cu privirea plină d'o dulce melancolie, pășind cu pasu-i rar prin praful trotuarului, in mijlocul nostru: cu fruntea cațetătore, care ne dominá din innălțimea bóului seu, luminată d'o ultimă rađă roșetecă a sórelui apuind; ori-cine nu s'ar fi putut opri d'a-l semui cu un Christ proseris, in mijlocul ucenicilor sei.

Când cu tóma dílele rele s'abăturá asupra Bucurescilor, curmând petrekerile sub cerul liber, incepurăm a ne adună serile la el. Spre a nu-l incomodá însă, căutarăm să ne intrunim aiurea. Găsirăm mai comod să ne adunăm intr'una din încăperile mai retrase ale vr'unei ospétării unde, avénd de tóte la indemână, discuțiunile se puteau urmá in tótá libertatea și încă cu mai multá vioiciune. Atunci se formá una din cele mai originale Societáti, — fără titlu și cu statute nescrise, al căror întéiu articol, invétat de toți pe de rost, suná astfel: „Se alcătuieste o societate strins unitá nu prin îndatoriri și formalități, ci numai și numai prin dragostea frățescă ce va domni între membri ei. Scopul e dezvoltarea prin noi énsi-ne, a cunoscínțelor nóstre literare“.

Și-ací, dela 7 óre 'nainte, in tóte serile de marți și sâmbétá, dílele ficsate pentru a ne intruni, in giurul mesei încărcată după porunca fie-cáruia și după placul tuturor, se citia și se recitia ceea ce fie-care scrisese și revéduse, se láudá și se criticá, se discutá și se disputá, până când Scurtescu, care ne-ascultá, curmând zimbetu-i blând și luându-și aerul grav de președinte al acestui nou soiu de republică, se pregátia să dicá cel din urmă cuvént „in chestie“. Toți atunci, ori-cát am fi fost de inferbintați de focul discuțiunii, ne potoliam ca prin farmec, spre a-i auđi părerea.

Tocmai târđiu, după mieđul nopții, ne-aduceam aminte că trebuia să plecăm, și numai după ce-l insoțiam pân'acasă, ne despărțiam unii de alții.

*

Scurtescu s'a născut din părinți țérani in satul Valea-lungă, districtul Dimbovița, la anul 1844. Plin de

aspirațiuni, acela care mai târđiu eră să strige in graiul versurilor fraților sei:

Români! a vóstrá minte măriți-o prin luminá,

gásiá orisontul satului părințesc — inchis de délurile ce țérmuiesc cursul Cricovului — pré strimt pentru avéntul minții sale care-l imboldia să și-o mărescă prin luminá. Astfel, cum pasérea — când tullele abia se schimbá in aripe -- se avéntá din cuibul părințesc in spațiul necunoscut, la vârsta de 16 ani, abia sciind să scrie și să citéscá, el luá drumul Bucurescilor, unde setea lui de invétaturá il máná. După 2 ani de o vieță tristá, destul de grea, depunénd esamen de clasele primare, intrá in 1862 in liceul Sántul Sava.

Ací, treptat cu studiul și cercul cunoscínțelor sale, se măriá, orisontul minții și gândirii lui devenia din ce in ce mai larg. Lumile necunoscute pe cari le visa inchipuirea lui privind, copil, undele rostogolindu-se pe pietrile váiei natale, acum se desfășurau una câte una 'nainte-i. Scurtescu erá in elementul seu și bucuriele pe cari aplicațiunea firéscá la studiu ni le procurá, il făceau să indure cu bărbăție tóte lipsurile, să sufere, făr' a se plánga, tóte necazurile.

Astfel se vérsi studiile secundare cu succes și in 1870, in urma concursului ce depuse, fu numit profesor la una din școléle primare din capitalá.

D'atunci vieță lui incepú óre-cum a se limpeđi. Acum el putea să se dea cu totul aplecárilor lui literare cari se manifestará încă din școlá, căci încă student, el făcea versuri și se ocupá in deosebi cu studiul literelor. In 1868 luá parte in cercul literar „Orientul“ și primele sale incercări poetice védurá lumina in „Albina Pindului“ a lui Grándea; ér in anul următor, il găsim între membri societáții „Románismul“ alături cu întreaga pleiadá de tinere inteligențe ce-și dedeserá intálnire-ací.

Románismul! étá cređul, devisa lui Scurtescu. Fiu al poporului, iubirea némului erá adánc sápatá in inima lui care a fost și pururea a ramas a poporului. Poesiile sale populare, care au apărut prin diferite diare sub pseudonimul românesc de Nița Vintilá Stroie, și prin cari el aratá relele ce impilézá pe țéran, biciuind cu cea mai asprá ironie pe impilátori, dovedesc indésutul acésta.

Născut in sinul munților, in apropiare de ruinele clasice cari au inspirat pe Cárlova și pe Heliade, éșit din sinul plin de credințe și de simțiri românesci, curate ca aerul munților părințesci, el a păstrat și-a cultivat cu sântenie avutul moștenit. De aci ințelege ori-cine decá Scurtescu erá séu nu, unul din cei mai fanatici aderenți ai societáții fundatá din inițiativa lui Hășdú.

Románismul in școlá, la teatru, pretutindení! étá ce voia el, pentru ce lucrá. Din acest punct de vedere istoria patriei și literatura dramatică erau studiile sale de preferință. Articolele lui despre invétáméntul istoriei náționale și despre teatru și literatura dramatică, apărute in „Columna lui Tráian“ (1871—72—73) și „Viitorul“ (1873) sânt eloquente pleduării pentru acésta causá sántá. Dragostea de țérá, iubirea de poporul in mijlocul cáruia s'a născut: acéste sânt schinteile ce scapérá din tóte scrierile sale.

*

Suflet consciințos, Scurtescu se devotá misiunii ce i se incredințase. El făcea din profesorat nu o meserie, dar un apostolat. Astfel, in tóte ocașiunile el a luptat pentru introducerea metódelor noi in școlá, pentru propășirea ei. Invétáméntul i dátorézá mai multe studii fórté interesante publicate in acésta privință prin colónele diarelor, între cari: „Fóia Societáții Ráscererea“ și „Románul“. Și mai mult încă literatura didacticá trebuie să-i fie recunoscétore pentru „Manualul de Istó-

ria Românilor*, unul din cele mai practice spre trebuința claselor primare, și pentru „catechismul român și creștin“, necesar fie-cărui cetățean.

Spiritul cel mai liber, caracterul cel mai independent, natura lui poetică trebuia să sufere amar în mijlocul miseriilor de tot felul ce ne inconjoră și d'aceea singurătatea eră iubita lui :

Iubesc singurătatea
Și de mulțime fug;
Într'ênsa nedreptatea
Nu sfarmă libertatea,
Nu pune mintea 'n jug.
Apoi iubesc gândirea:
Într'ênsa îmi ascund
Durerea și mâhnirea,
Și aflu linișcirea
La ori ce rău profund.

Scurtescu eră ceea ce numim un cugetător. Gândirii lui care, fiind copil, sbură peste orizontul satului părintesc, acum „nu-i ajungea pământul ; i trebuia și-un cer“. Ori de câte ori eu, seu vr'unul din prietenii mei i citiam câte-ceva, el ne dicea : „Cugetări ! puneți cugetări în tot ce scrieți !“ Adese-ori îl întâlnea cineva tăcut, melancolic, măsurând calea cu pasu-i gânditor într'o absorbire din care nimic nu-l distrá. Acasă îl găsiam adesea cu capul spriginit de mână, cu cartea pe care conținea să citească seu cu hârția pe care conținea să scrie, întinsă de 'nainte, lăsându-și gândirea să sbóre în voie-i prin locuri și timpuri accesibile numai ei. În acele momente creierii cari

Ușor trag în balanță, dar universul țin,
de câte idei nu se frământau în tēplele poetului, căci

..... răspundeți-mi, când
Renunță la mari planuri piticul nostru gând ?
O ! .. Lutul la lut cată, ér gândul sboră 'n cer !

Problemele mari ale vieții erau obiectul de predicție al cugetărilor lui. Dar căutarea soluțiunii lor duc fatalmente la scepticism. Acēsta-l făcea să esclame întrebându-se ce este :

Religia ? — Uneltă de speculi și-amăgire ;
Și legea ? — Un drum sigur mai lesne-a oprimă ;
Amorul ? — Vorbă vană mai mult spre chinuire ;
Și fericirea ? — Germen mai greu de-a suspină !

și se recunoscă că nu e fericire

De cât numai în légân când nu scii a gândi.

„Viața și visul“, „Minutul“ ș. a., sânt admirabile meditațiuni pe cari regretăm că lipsa de spațiu ne împedecă d'a le reproduce.

*

Simțitor la durerea altuia, de o onestitate esemplară, bunătatea inimei lui se revoltă în fața nedreptăților ce vedea săvârșindu-se sub ochii lui și-l făcea să svêrle, înaintea „cadavrului unei victime“ a nedreptății omenesci acēsta energică imprecție :

Din vasta lume scenă
Leu, vultur, șarpe, tigr, panteră și hienă,
Nu-i pagubă să piêră, căci lasă 'n urma lor
Pe om moștenitor.

Ori unde eră o durere, ori unde eră o jale, privirea lui se îndreptă într'acolo și lira-i înduioșată găsia nota mângâierii care șterge plânsul orfanului însuflându-i dulcea speranță că

in ceruri e un tată pe orfani a îngriji,

și-accente puternice spre a strigă poporului care luptă pentru independentă :

E sântă acea luptă ce robul o susține !

și decă

Și robul și tiranul au săbii de luptat,
Cu rob este-adevêrul ; el, cu dreptatea 'nvinge ;
Cu despot e minciuna : el tot ca ea se stinge ;
Căci Dumnezeu ajută pe cel ce-i sugrumat.

O ! el eră gróznic pe tirani !

..... Tiran și sceptru, jos !

strigă Scurtescu în avēntu-i democratic. Și adresându-se lumii :

Regalul idol sfarmă și 'nchină-te la legi !
(Încheierea va urmă.)

A. C. Șor.

Somnul și visurile.

Somnul este o perioadă de odihnă care se precurmă, o perioadă de neactivitate fizică și intelectuală în care funcțiunile vieții de relațiuni se opresc și funcțiunile organice încetinesc. După șașa poetilor, somnul este adevêratul balsam reparator al vieții ; fără dēnsul, omul ar fi ființa cea mai nenorocită și lipsa somnului a fost impusă une-ori ca o pedepsă din cele mai durerose de cât ori-care alta.

Somnul — care este precedat de o senzație deosebită, de oboselă plăcută — este caracterizat prin scăderea bătăii pulsului și a mișcărilor respiratorii, moleșirea mușchilor, imputinarea secrețiunilor. Somnul este de mai multă trebuință după lucrările minții de cât după ostenirea corpului ; în deobște, țeranul dörme mai puțin de cât orășanul, pentru că-și obosese mai puțin crierul. Organismele tinere și delicate (copii, femei) au o trebuință mai pronunțată de a dormi de cât adulții bine constituiți, cu deosebire când sânt de un temperament bilios și athletic. La bētrân, somnul este ușor și necomplet. Când un individ sănētos se plânge că de mai multe zile nu dörme cu desēvêrșire, trebuie să ne gândim seu la semnele unor friguri tifoide, seu la o curență afecțiune cerebrală (nebunie.)

Care e cauza intimă a somnului ? Cei vechi au emis asupra acestei cestiuni teorii nebune de cari vom crușă pe cititori. În zilele nōstre, Hammond a atribuit anemiei cerebrale ceea ce Haller atribuia congestiunii ; amēndoue aceste stări se pot întâlni la ființele cari dorm ; însă nici una nici alta nu sânt adevêrata cauză a somnului. Ipoteza cea mai probabilă este a lui Preyer ; în centrele nervose se grămădesc materiale de scădeminte cari le inconjură de tōte părțile și primesc somnul, până când crierul este ușurat prin resorpțiune de aceste materiale în torentul circulatoral. Substanțele extremeționale cari astupă celulele crierului (și pe cari himia nu le a definit încă cu desēvêrșire,) sânt produsele de combustione a activității cerebrale însăși.

Visul constă într'un tot mobil, variabil și repede, mai adese-ori confus, fantastic și fără legătură, tablouri și senzațiuni cari amintesc, într'o neorēnduielă mai mult ori mai puțin completă, fapte mai mult ori mai puțin cunoscute, impregiurări prin cari omul a trecut. În visuri imaginațiunea este cât se pōte de supraescitată, pe când memoria dispore mai adese-ori și bunul simț se înecă. Un sgomot neobișnuit, setea, fōmea, frigul, caldudul, abuzul de cafea și de ceai, etc. lincreză adese-ori în raport cu cauza. Când se culcă cineva pe partea stângă, ficatul și viscererele apasă pe diafragmă, jenēză inima și plămânii, și produc visele cele mai ostenitoare și mai ciudate.

Caracterul indivișilor se cunōsce adese-ori în vise. Lacomul visēză nunți și ospete ; sgărcitul, bani de aur și biletele de bancă ; ambișiosul, decorațiuni și slujbe. Ceva mai mult, preocupările „luptei pentru viață“ se

resfrâng adesea în vise: profesorul visază că nu-și știe cursul; comedianul, că și-a uitat rolul; doctorul, că a uitat să facă nisece visite.

Durerea fizică lucrează pentru a produce unele vise; un individ care suferă de o durere de gât visază că-l sugrumă or că-l spânzură; Descartes, pișcat de un purice în partea stângă, visază că cineva i străpunge inima cu pumnalul; lui Alfred Maury i cade pe gât pateră dela pat și visază că trăia pe timpul Terórei și că-l ghilotină; un invățat (al cărui nume ne scapă din memorie) visază că o viperă îl mușcă de pulpa piciorului drept; a doua ți apar în locul acela înteele semne ale unui antrax de mórte.

În bóle, visul este adese-ori o simptomă pe care medicul o studiază cu folos. Isbucnirea turbării este întâmpinată de visuri gróznice.

În clorosă și în anemie, visele sânt vesele și plăcute; bolnavii aud murmurul riulețelor, cântecul turturililor, etc. Ilustrul Longet atribue visurile acestea șgomotelor ce face sângele chloroticilor circulând prin arterele creierului. În bólele de inimă, visurile sânt adese-ori pline de frică, și dese ori intrerupte prin desceptări cu tresărire. În alcoolism, visele, adese-ori urmate de halucinații, oferă în genere caracterul profesional, adecă că sânt în raport intim și caracteristic cu ocupațiunile zilnice ale bolnavului. Alcoolicii vęd dese ori în vis animale negre, pocite, desgustátore; chițcani, șerpi; vęd asemenea lumini, apă care curge; au senzația golului. Zola a resumat (cu tot atât talent literar, câtă precizie științifică) caracterele visului alcoolic când pune în gura lui Coupeau paginile de concepțiuni delirante pe cari or cine le a citit. Visele alcoolicilor sânt urmate de o desceptare plină de gróză; afară de visuri, insomnia este desevérșită la dênșii.

Ingeniosul doctor Delaunay, a dat sémă societății de biologie, asupra investigațiunilor ce a făcut asupra visurilor. Le vom resuma. Când de obicei cineva nu visază, este destul să dormă cu capul acoperit pentru ca să viseze. Dēcă se acoperă fruntea cu vată, visurile își pierd caracterul lor nelegat și iau o infățisare inteligentă. Dēcă se culcă cineva cu capul în jos, visază; dēcă se culcă pe spate, visurile sânt sensoriale, colorate, pline de mișcare, lascive, (congestiunea creierului mic și a părții posterioare a encefalului). Visele ce face cineva pe partea dréptă a creierului sânt nelogice, absurde, copilăresci, mincinoșe; pe creierul stâng sânt mai inteligente și sânt în legătură cu faptele întâmplare de curënd; în sfirșit, discursurile jócă rol adese-ori.

Și acum, scumpi cititori, încercați și controlați. Este lesne și puțin costisitor.

Dr. E. Monin.

Doze balade populare.

— Din Ardél. —

I.

Mórtea voinicului.

Sos la țera Oltului,
La fântâna corbului,
În marginea codrului,
Cine zace singurel?
Un voinic tras prin inel.
Frunză verde érba crește,
De pândit cine-l pândesc?
Vultur sur, care grăiesce:
„— Mori voinice, ori te scólă,
Ori-mi dă și mie bólă,

Că eu de când te pândesc,
Puii 'n codru-mi flămândesc,
Penele mi se răresc,
Picióarele-mi gâlbinesc!
Și voinicul grâi érá:
„— Grigesce-me pân' Marți séră,
Căci eu Marți sér' oiu murí,
Tu puii ți-i hărăni,
Penele ți s'or desí,
Picióarele s'or roși.
Mâna cu trei cóste-mi ia
Și sbori la măicuța mea.
Tu-i începe-a cloncâni,
Măicuț' afar' a eși,
Și aminte ș-a aduce,
C'a avut un fiuț dulce,
Pe care l'a blăstemat,
Vulturii de l'au mântat.

II.

Dragostea statornică.

Jos pe cósta délului,
În marginea satului,
Este-o casă mititea,
Óre cine șede 'n ea?
Șede mândra mândrelor,
Și frumósa ținelor,
Crăișóra stelelor.
Într'o ți de primăveră,
Mândra ese pân' afară,
Să culgă flori frumóse,
Flori de cele ce miróse;
Să le dee Nițului,
Nițului badițului,
Ce stă 'n cósta délului,
Pașce turma satului.
Câte flori ea le rupea,
La inimă le punea,
Dela inimă oftă
Și la Nițul ei gândia;
Ér din gură cuvëntă:
„— Nițule! badițule!
Uite, la mine veniră,
Crăișori cu peșitori
Și măicuța, că mi-a ăis:
„Uită-te copilă hăi!
Alege-ți unul din ei!
Eu maicei i-am ăis așa:
„Maică măiculéna mea!
Nici pe unul n'oiu luá,
Aibă mii de mii de oi,
După nici unul nu voi
Numai după Nițul meu,
Să mi-l țină Dumneđen!”

* * *

Dorul mândrei s'a 'mplinit,
După Nițul s'a mărit.

Gr. Sima a lui Ion.

Intrunirile literare din Braşov.

Braşov 21 decembrie v. 1883.

La 15/27 decembrie s'a încheiat ciclul prim al *intrunirilor literare*, pe care au binevoit a le aranja dñii profesori dela şcolile noastre medii, la iniţiativa damelor române de aici şi despre care mi-am luat voia a face amintire în corespondenţa mea din nrul 47 al „Familiei“.

Aceste intruniri au avut un succes deplin atât în ceea ce priveşte esecutarea programei de materii, cât şi în ceea ce se atinge de modul, în care au fost întimpinate ele din partea publicului braşoven şi în deosebi din partea damelor noastre.

După cum mi-am luat libertate a împărtăşi în corespondenţa de acum cinci săptămâni, scopul intrunirilor, despre care e vorba (înţeleg, cu privire la ciclul prim), a fost: familiarisarea doamnălor şi domnişoarelor române de aici cu deosebitele ramuri de literatură, precum şi cu noţiunile cele mai de căpeteniă din ştiinţa modernă.

Nu am de gând a face o analiză a materiilor pertractate, nici a înşiră numele dlor profesori, cari n'au pregetat a procura câteva momente de învăţătură şi petrecere unei părţi însemnate din societatea, în mijlocul căreia trăiesc. Tot ceea ce voiesc, este, ca înfăţişând în două trei rânduri cursul ideilor ce s'au atins în conferenţele de până acum, să dau ocaziune acelor cari se interesează de lucruri de asemenea natură, a face o asemănare între intrunirile, despre care e vorba, şi între conferenţele ce se țin prin alte localități cu populaţiune românească.

În ceea ce priveşte *literatura* şi deosebitele ramuri ale ei, s'a vorbit până acum mai pe larg despre poezia noastră populară şi despre însemnătatea ei pentru literatura artistică; mai departe, pe baza despărţimintelor celor mai de căpeteniă ale poeziei populare, despre poezia epică şi despre cea lirică; în fine în intrunirea ultimă s'a amintit ceva şi despre satiră şi fabulă.

Tot ceea ce s'a pertractat, s'a ilustrat totdeauna cu numeroase exemple din autorii noştri cei mai buni, aşă încât ori şi cine a putut să-şi facă o idee corectă despre cele espuse de dñii conferenţieri.

Din *ştiinţă* s'a tractat în două intruniri (prima şi a cincea) despre aer şi despre electricitatea atmosferică, era într'una (a doua) despre natură în genere şi despre cele trei regnuri ale ei. Şi aici în prelegerile despre aer s'a căutat a se face lucrurile cât se poate mai intuitive prin deosebite experimente fizicale.

În fine ori şi cine poate înţelege, că faţă de un public alcătuit în partea cea mai mare de mame de familie, în mâinile cărora este încredinţată sôrtea unei generaţiuni întregi, trebuie să se țină cont de o ordine de idei, pe care astăzi le discută cu cea mai mare atenţiune întreaga lume civilisată — înţeleg arta, *ştiinţa educaţiunii*. Din această specialitate s'a vorbit în intrunirea a treia despre principiile fundamentale ale educaţiunii, era în intrunirea a patra s'au combătut cu toată severitatea unele dintre greşelile cele mai de căpeteniă ce se fac în creşterea copiilor noştri.

Să nu uităm discursul despre societăţi şi însemnătatea lor, cu care s'a încheiat ultima intrunire (a cincea) şi etă întreg materialul pertractat în decursul ciclului, despre care mi-am luat libertate a scrie aceste rânduri!

Ţi se umplea sufletul de bucurie, când vedeai un număr de apröpe o sută de doamne şi domnişoare asistând regulat la toate aceste conferenţe şi ascultând cu cea mai mare atenţiune vorbirile şi cetirile dñilor conferenţieri. Elogiile, ce le-a făcut dl profesor I. Popoa la încheiere zelöselor sale ascultătoare, au fost pe deplin meritate.

De bună sêmă zelul acesta armonic, arătat atât din partea dlor conferenţieri, cât şi din partea vrednicelor Braşovence, va avé rezultatele cele mai salutare.

Pe lângă cunoscinţele ce şi le va pute câştiga în particular fie-care din doamnele şi domnişoarele, ce nu despreţuesc întreprinderea din cestiune, prin înălnirea regulată a unei părţi însemnate a publicului nostru iubitor de cultură, se dă ocaziune a se luă la desbatere fel de fel de mijlöce, prin care o societate ca a noastră ar pute să înainteze mai repede pe cărarea progresului în bine.

Efectele binecuvântate ale acestor întâlniri se pot simţi chiar şi de pe acum, căci deja se discută idea înfiinţării unei biblioteci pe sêma femeilor române de aici, idee, care după părerea mea trebuie susţinută de ori şi ce om iubitor de cultură şi de înaintare. Mai departe este probabil, că în ciclul viitor, care — după cum înţeleg — se va ținé în decursul postului Paşcilor şi în care se vor tractă şi câteva capitole din istoria naţională; este probabil, dic, că cel puţin la cetiri vor luă parte şi unele dintre dame şi în chipul acesta parte vor înlesni pe dñii conferenţieri, parte vor avé prilej a se perfecţiona într'un ram, în care multe din femeile naţiunilor mai înaintate în cultură au avut succesele cele mai frumoase.

Va să dică, intrunirile literare sânt un semn de înaintare, un semn de progres, care nu pöte aduce Româncelor braşovence decât laudă!

Nemo.

Serisori din Bucovina.

Cernăuţi 15/27 dec. 1883.

(Al doile concert al Societăţii „Armonia“, „Aurora Română“ înviată, prelegeri publice.)

Intr'a 6/18 decembrie 1883 societatea „Armonia“ pentru cultivarea şi respândirea muzicii naţionale în Bucovina aranjă al doilea concert de inaugurare sub dirigerea dirigentului seu artistic H. Horner.

Conseii de rezultatele frumoase ale acestei societăţi filarmonice, intrarăm plini de speranţe în sala, unde aveam să audim şi compoziţiile fiilor Bucovineni.

Şi nu ne-am înşelat în aşteptările noastre, căci deja programa concertului ne da o dovadă vedită despre activitatea componiştilor noştri, cât şi despre zelul şi diligenţa membrilor activi ai societăţii. Nu-i mirare deci, că această societate filarmonică română şi-a atras în aşă de scurt timp al existenţei ei atât de multe simpatii, că numără peste sute de membri în toate părţile ţerii, cari nu întrelasă la ori ce ocaziune a o sprigină cu concursul lor.

„Păsêruica în copac“ o esecută cu multă artă dirigentul societăţii filarmonice dl Horner. Piesa asta este din cauza celor multe flageolets una din cele mai grele compoziţi musicale. În asta piesă nu se aud cântând strunele viorii, ci şuerând arii în felul ştergarilor de pe drum. Mai ales surprinse şueratul cântecului românesc: „Pasere galbenă 'n cioc“.

Urmă un quartet de Haydn, esecutat de cătră dñii Hrymaly, Leo cav. de Goian, amândoi pe vioră, Horner pe violă şi dl Duzinchievici pe cello, care încoronă pro-

ducțiunile concertului din séra asta. In partea a treia a quartetului avuserăm ocaziune de a admirá tehnica dlui Hrymaly.

In piesa „Souvenir de Czernowitz“ de F. Servais reafliám melodiile române prelucrate cu o măestrie adevărată de belgianul dl F. Servais. Dintr'o doină plină de dor și vaet se transportă auditoriul intr'o melodie plină de melancolie a unui cântec românesc de pe plaiurile munților, și de aici in mijlocul dansatorilor, auzind melodiile tuturor jocurilor românesce de horă, romana, călușeri; unde de odată ariile cântecelor celor mai frumoșe românesce par a te transportá in viața Românilui. Dl Duzinchievici se arată interpretul acurat al ideii compositorului.

Urmară apoi compozițiile dlui Tudor cavalier de Flondor: „La o viorică“, de D. Bolintinean și „Lacrimiore“ de V. Alecsandri, esecutate de corul bărbătesc al societății. Melodii frumoșe găsim in aceste compoziții ale acestui tiner componist român, și ore-cum pare a suflá din ele ființa românească.

Nu așa din cântecul următor esecutat de corul bărbătesc, din „Senin și furtună“, compus de dl I. Wobrochiewitz. In poesia „Senin și furtună“ de Negruzzi găsim pe un ins, in al cărui suflet intr'o nopțe profundă cu boltă senină și blândă lumină, unde peste natură domnesce lin divina pace, geme și tună o furtună, sdrobot fiind el de chin. Nici o rađă nu luminează noptea profundă, ce l'a cuprins, căci inima-i e ruptă de lunga luptă, ce amorul și ura crud i-a incins. Descrierea naturei o colorază o arie monotonă, ce de abia se mișcă, in tonul arielor slave, și de abia in refrenurile din urmă se observă o incercare a dispoziției desperate sërmanului inamorat. Inședar căutăm după un interpret al titulei „Senin și furtună“ in astă compoziție. Corul sub dirigența dlui Horner și-a făcut toate posibile de a pute susține piesa asta.

Concertul se sfârși cu „Stelele“ compoziție de A. Flechtenmacher, o lucrare mediocră, esecutată asemenea de corul bărbătesc al societății.

La fine implinim și noi datoria noastră de a urá acestei tinere societăți noroc mult la desvoltarea și in-florirea ei; se ajungă in curënd de a fi vatra muziceii naționale din Bucovina! Și-i de cređut, că va fi și așa, căci in capul ei se află mult meritalul pentru muzică, dl Leo cav. de Goian.

*

Dilele acestea apărú foia lunară sciințifică-literară „Aurora Română“ sub redacția dlui profesor Ion Bumbac.

Din apelul anesat numerilor apărute vedem, că „Aurora Română“ este prourmarea organului apus „Aurora Română“ al „societății pentru cultura și literatura română in Bucovina“. Decidënd comitetul numitei societăți, după cercetarea socotelelor foii, cumcă nu se află in pozițiune a o edá mai departe, luá dl Ion Bumbac asupra-și de a edá „Aurora Română“ mai departe ca proprietatea sa. Apelul se sfârșese cu următoarele cuvinte: „Fraților Români! Sarcina, care a fost pre grea pentru o intrégă societate m'am incumetat a o luá eu singur asupra mea, érá acésta am făcut-o, fiind că încă n'am perdit in crederea in puterea de viață și in viitorul națiunii române! Arétați, că nu m'am inșelat!“ Érá pe pagina 64 a foii citim: „Sălutăm deci din inimă acésta intreprindere (foia sătescă „Steluța“) salutară a părintelui Cobilanschi! I dorim succes strălucit și mai pe sus de toate perseveranță și putere, de a suportá și unele ghionturi, ce va avé a le suferi din partea unor ómeni, cari inșe-și nu-s deprinși a lucrá nimicá, și totuși se simt purure chiemați a criticá pe alții. Acestea-s așteptările și dorințele noastre dela românașii din clasica țără română a lui Stefan cel mare, cari mai

degrabă par a stá in servițiurile altor elemente străine, de cât celor române“.

Destul de trist e, când un redactor chiar la inceputul unei intreprinderi literare e silit a desperá de succesele intreprinderii sale mult laudabile. Acei ómeni cari împărtesc ghiorituri pe la literații români se cunosc fiesce-care după manierele lor mojicesci și vai de țera și nația aceea, la cari atari ómeni au insemnătate!

In numerele cele doue apărute găsim un studiu lung și scris cu multă erudiție: „Din istoria limbei și literaturei române“, de dl Ion Bumbac și apoi o critică asupra dramei istorice a poetului V. Alecsandri: „Despot Vodă“ de dl A. Sarcină, scrisă cu mult talent și mare obiectivitate.

Credem și sünțem convinși, că dl Bumbac nu ne va lipsi de foia unică română și prin perseveranță și putere va aduce de a concentrá in giurul foii sale toate elementele literare din țără și va cresce o generație iubitoare de literatură și cultura română in țără.

*

Precum am mai scris, comitetul Societății pentru cultura și literatura română a decis se arangeze un șir de prelegeri publice, invitând pentru ținerea lor pe mai mulți membrii.

Din inșciințarea comitetului Societății vedem, că până acuma și-au declarat concursul lor binevoitoriu domnii: Ioan Bumbac, Calistrat Coca, Ioan Droglu, Dionisiu Olinescu, Ioan Sbiera și Dimitrie Socolean.

Cicelul acestor prelegeri il va inaugură domnul Ioan Sbiera in 16/28 decembre a. e., vorbind despre „Condițiunea cea mai neapărată pentru manifestarea și prosperarea vieții naționale“.

Locul prelegerii este sala societății „Armonia“, in otelul „Moldaviei“.

Dionisiu O. Olinescu

Literatura si arte.

Poesiile lui Eminescu au apărut la Bucuresci intr'un volum de 300 pagine, frumos tipărit. Credem, că publicul va grăbi a-și cumpără acésta carte, prin care ori cine își va câștigá o adevărată salbă literariă. Prefața, scrisă de dl Titu Maiorescu, sună astfel: „Poesiile așa cum se presintă, nu sünț revēđute de Eminescu și sünț prin urmare lipsite de indreptările ce avea de gând se facă, cel puțin la cele vechi. Dcă totuși am publicat și aceste poesii, impreună cu celelalte, așa cum se găsece, am făcut-o dintr'un simțiment de datorie literară. Trebuiau se devie mai ușor accesibile pentru iubitorii de literatura noastră toate scrierile poetice, chiar și cele incepătoare, ale unui autor care a fost inzeștrat cu darul d'a intrupá adanca sa simțire și cele mai nalte gândiri intr'o frumuseță de forme, supt a cărei farmec limba română pare a primí o nouă viață“.

„Biserica și Școla“, organul diecesei aradane, trece éráș prin o schimbare. Fostul ei redactor, dl Vasile Mangra se desparte de foie și dl profesor și director Constantin Gurban primesce redacțiunea, schimbând și ortografia fonetică cu cea etimologică.

Concert la Sas-Sebeș. Dl George Dima, profesor de muzică in Sibiu, va da in țina de anul nou un concert la Sas-Sebeș, insoțit de pianistul sibian Victor Heldenberg.

A patra edițiune. Din „Călindarul lui Păcala“ pe anul 1884 a trecut și edițiunea a treia și astfel s'a dat la lumină edițiunea a patra. Acésta cuprinde, afară de partea seriósă călindaristică, țergurile de țără, scala de timbru, și o bogată lectură umoristică, ilustrată cu

26 de caricaturi. Prețul unui exemplar e 40 cr., dar mai puține decât 5 exemplare nu se expedizează pe poștă. Se află de vânzare la administrațiunea „Familiei” în Oradea-mare. Colectanții primesc după 10 exemplare un rabat. — Dnii cari au primit exemplare în comisiune, sânt rugați a ne trimite prețul lor séu a ne înapoia câte nevândute.

D. Simeon Manguica, diligentele nostru colaborator, nu lucrăză la redactarea unui dicționar etimologic în limba „magiară”, precum — prin o greșelă de condeiu — s'a anunțat în nr. trecut la sfârșitul tractatului dsale, ci în limba „germană”, ceea ce se pôte vedé și din continuare.

Societatea română de cântări și musică din Caransebeș arangéază cu concursul muzicii militare din loc sub conducerea dlui director Ioan Pospischill ađi sâmbetă în 31 dec. 1883 (12 jan. 1884) în sala mare dela „Pomul verde” o producțiune estraordinară după următorea programă: 1) Rossini. Ouvertură din opera „Italiana în Algir”, musica militară. 2) Abt. „Serenađă”, corul vocal. 3) Bolintinean. „Féta dela Cozia”, declamată de dșóra E. Jurjinca. 4) Gounod. Fantasie din opera „Faust”, musica militară. 5) Ventura. „Ingerul”, corul vocal. 6) Braun. „Cântec de pădure”, corul vocal. 7) Pospischill. „Mersul festiv”, musica militară. 8) Ventura. „Hora Sinai”, corul vocal.

Higiena poporală cu privire la sâteanul român, învățatori practice pentru preoți. învățatori, seminare, școle normale, licee și pentru toți aceia cari țin la sănătatea poporului dela țeră. Sub acest titlu a eșit tocmai acum la Arad, de colaboratorul nostru dl dr. G. Vuia, o carte bine compusă, la care vom reveni. Acuma însemnăm, că prețul ei este 1 fl. séu 2 lei 50 bani.

Diare noué: „Viitorul” e titlul unui nou diar politic care a apărut în Budapesta, redactat de dl Zamfiriu M. Rozescu și editat de dl deputat dietal dr. Iosif Gall. Noul diar va eși de trei ori pe săptămână, prețul de prenumerațiune pe anul întreg este 10 fl. I dorim succes! — „Clarinetul” se numesce o foie umoristică, apărută la Galați; va eși odată pe săptămână.

C e e n o u ?

Anul nou, acésta ăi de mare însemnătate în anele națiunilor sê aducă schimbare radicală în sôrtea națiunii române! Cu acésta uare deschidem rubrica acésta, dorind, ca în ea sê putem însemnă cât mai multe evenimente de fericire și nflorire pentru națiunea română! Anul nou la mulți ani, tuturoră ce-și fac datoria ca români, ca cetățeni și ca membrii ai societății și familiei!

Hymen. Dl *George Pop*, profesor la gimnasiul din Beiuș, a doua ăi de Crăciun s'a logodit în Beiuș cu dșóra *Veturia Pop*, fiica dlui *Ioan Pop*, protopop în *Chereluș*, comitatul *Arad*.

Reuniunea femeilor române din Sibiiu va da la 22 ianuarie st. n. un bal în sala otelului „Împératul roman”. Venitul curat este destinat în folosul numitei reuniuni. Ca petrecerile din anii trecuți date de acésta reuniune, se speră că și balul acesta va avé un succes complet.

Alt bal la Sibiiu. Reuniunea română de cântări din Sibiiu arangéază marți a treia ăi de Crăciun o petrecere cu joc în localitățile restaurațiunii dela *Hermannsgarten*. La acésta petrecere fure invitați toți membrii reuniunii.

Asociațiunea din Brașov pentru spriginirea învățăceilor și sodalilor meseriași români va ținé adunarea sa generală în 8/20 ianuarie în sala gimnasiului român. Acésta asociațiune a produs, cu o înțeleptă

conducere, și pân'acuma multe róde binefăcătore. Ar fi bine, ca asemenea reuniuni sê se înființeze și 'n alte orașe, căci sânt de mare importanță pentru respândirea industriei naționale!

Reuniunea pompierilor voluntari din Blaș va da la 19 ianuarie st. n. un bal în otelul „Național”. Comitetul arangéator este compus așa: *Augustin Ungur*, președinte; *George Vancea*, secretariu; *Stefan Daniel cassariu*.

Advocați noi. Dl *dr. Ioan Mihu*, din Transilvania, a făcut ăilele trecute censura de avocat în Budapesta. — Dl *dr. Ioan Hotăran*, din părțile aradane, a făcut asemenea tot acolo de curénd censura de avocat.

Sciri bucorescene. *Regele și regina* s'au întors dela *Sinaia* în capitală joi și descinséram la palat, care deja este gata, terminându-se clădirile întreprinse în anul trecut. — Cu începere dela 1 ianuarie se va pune în aplicare sistema metrică de mesuri și greutăți în totă țera; dela acel timp nu va mai fi permis a întrebunță decât mesuri noué, supt pedépsă confiscării mesurilor. — Dl *N. Ionescu* a făcut joi séra conferință în sala *Ateneului*, vorbind despre învățămintele din istoria patriei. — Dl *I. Condicescu* ținú sâmbetă séra la societatea „*Concordia Română*” o conferință asupra „*frumosului și uritului*”, după care urmă serată cu dans. — *Cutremur de pământ* s'a simțit în marți trecută la *București*, precum și în alte părți ale României; oscilațiunile au fost destul de puternice.

240,000 fl. furați! Acest furt s'a întemplat la poșta din *Budapesta* în săptămâna trecută. Statul trimitea la *Viena* un milion de fl., dar când pachetele se puneau în trăsura poștei, unul nu se mai găsi. În acesta se aflau 240.000 fl. De atunci poliția a pus tóte în mișcare, dar făptuitorii încă nu s'au aflat. Asemene sumă este încă neauđită în anele furturilor poștale.

Ajunul anului nou începe a deveni o serbare din ce în ce mai generală la Români. Astfel s'a anunțat serbarea acestei ăile la *Viena*, *Caransebeș*, *Timișóra*, *Brașov*, *Oradea-mare*, *Făgăraș* și în alte locuri, de unde de sigur vom primi raporturi pentru nr. viitor.

Rectificare. *Lucareți* în 3/1 1884. Onorate domnule redactor! În corespondința domnului *Babeș*, publicată în numărul 50 al foiei dtale prețuite, se face amintire despre conferința ținută în *Budapesta* pentru înființarea noiei foi române, și domnul *Babcs* botéză totă întreprinderea de un act al funcționarilor și românilor, cari codesc în taberile străine etc. Fiind că conferința s'a ținut la mine, me simt îndetorat a observă dlui *Babeș*, că domnia sa nefiind chemat la aceea conferință confidențială, nu pôte sci cu positivitate cine a luat parte și ce s'a decis. De óre-ce altcum nu âmbłăm cu mâța în sac, programa si ținuta foiei va dovedí, că insinuările dsale sânt false. Nerăbdarea cu care a grăbit a discredită foia nouă înaintea publicului român, până încă nici nu s'a ivit, dovedesce una ură și patimă, ce e fórté daunósă în cauze publice. Rugându-te sê binevoiesci a da loc acestui respuns la atacul neacceptat, sânt cu deosebită stimă *Dr. Iosif Gall*.

Necrolog. *Rosa Budai*, consórta dlui *Ioan Budai*, notar comunal în *Zărand*, comitatul *Arad*, a încetat din viață la 30 decembre, lăsând în doliu pe soțul seu, pe fiii și fiicele sale și pe numeroși consăngeni.

L o g o g r i f

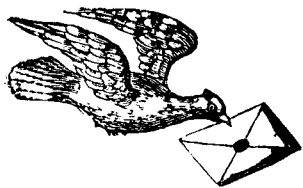
de Sfătos

Rotundică mititică,
În pădure m'am născut;
Între frunđe am crescut,
La oraș nu m'am vëndut.

O literă dând la o parte,
Sânt un astru cam departe,
Care prin vânt tot umblând,
Ocolesc acest pământ.
Încă-o literă scoțând,
Prima 'n aritmetică sânt.

Terminul de deslegare e 24 ianuarie. Ca totdeauna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

Poșta Redacțiunii.

Dnei M. P. in Iasi. Amu primit cu cea mai mare plăcere. Ve mulțămim.

Dlui V. R. B. in B. Novela a sosit. Cât mai curând.

Dlui Gr. S. in B. P. Povestea de altă-dată. Dar novela?

Dlui P. T. in S. Vom întrebuința din ele.

Dlui P. D. in B. Fragmentul a sosit. Dl acela nu ni-a trimis încă ceea ce ni-ai indicat.

Dlui D. de T. in D. „Șeșetorea“ nu mai apare.

Deslegarea logogrifului din nr. 50: „Virginia, Idunei, Rubin, Garibaldi, Jug, Nabucodcnozor, Jersei, Asov“.

Cetind literele inițiale de sus in jos. ér cele finale din jos in sus, aflăm numele femeiesc „Virginia“.

Deslegare bună ni-a sosit dela dómnele și domnișórele: Emilia Onciu n. Ciavoșchi, Mariti Lupan, Iconia Borca. Matilda și Georgina Popa, Maria Dánila, Elisabeta Mureșan, Florica Leșiean, Emilia L. Bistrițean, Maria Popescu, Minodora Micșunescu, Zoe Dimbu, și dela dnii Pompiliu Predovici, Sergiu Medean.

Premiul fu dobândit de domnișóra Maria Popescu.

Călindarul săptămânei.

Țiua sept.	s. v.	s. n.	Numele sântilor și sêrbătorile.	Sórele resare	Sórele apune
Dumineca inaintea botezului. Evang. dela Marcu cap. 1.					
Duminecă	1 13	(†)	Sf. Vasile.	7 46	4 32
Luni	2 14		Păr. Silvestru.	7 45	4 33
Martți	3 15		Sf. Păr. Malachia	7 45	4 34
Mercuri	4 16		Adun. celor 70 Ap.	7 44	4 36
Joi	5 17		Sf. Mar. Theopim.	7 44	4 37
Vineri	6 18	(†)	Botezul Dlui	7 43	4 38
Sâmbetă	7 19	(†)	Profet Ioan Bot.	7 42	4 39

1884.

Cu numărul presinte se incepe cursul anual 1884 al foii noastre. Incurăgiați de spriginul crescând al publicului român, întăriți prin concursul prețios al colaboratorilor noștri, vom continua activitatea noastră și in anul acesta.

N'avem trebuința de reclame. Faptul, că in anul curent fôia noastră intră in al doue-șecile an al esistenței sale, este reclamul cel mai eclatant. Nu vom face nici promisiuni mari. Vom declara numai simplu, că nisuița noastră de frunte va fi sê dăm familiilor române culte o fôie, in care fie-care membru al familiei sê-și găsescă rubrica sa de cetit.

Nisuița noastră va fi spriginită de vr'o **cinci-șeci de colaboratori**, intre cari se află celebrități literare, scriitori cu renume vechiu și talente noue.

De ocamdată insemnăm in lista noastră următoarele nume:

DD. : V. Alecsandri, dr. A. P. Alexi, Theochar Alexi, Vinc. Babeș, Andrei Bârsean, I. Bian. Iason Bianco, V. R. Buticescu, Al. Candiano-Popescu, Teodor Ceontea, dr. George Crăinicean, Nicolae Densușan, Petru Dulfu, Constanța de Dunca-Schiau, Marcu Emilian, Spinu Ghimpescu, Petru V. Grigoriu, P. Ispirescu, Sim. Manguica, S. Fl. Marian, dr. At. M. Marienescu, I. T. Mera, Veronica Micle, dr. Ioan Moga, V. B. Muntelescu, D. O. Olinescu, Virgil Oniți, Ioan Panțu, M. Pompiliu, Matilda Poni, Ioan cav. de Puscariu, Iuliu I. Roșca, Ioan N. Roman, Carol Scrob, dr. Grig. Silași, Gr. Sima a lui Ion, Ioan Slavici, A. C. Șor, Maria Suciș, G. D. Teodorescu, Ilie Trăila, Ales. Tuducescu, V. A. Urechia, dr. George Vuia, Iosif Vulcan, Duiliu Zamfirescu.

„Familia“ va eși și in anul curent odată pe săptămână, duminica, cu cuprins de 1½—2 cole, căci la sêrbători mari și la alte ocațiuni vom da suplimente.

Prețul de abonament remâne cel insemnat in fruntea foii. Afei adaugăm numai, că abonamentele se fac mai ușor și mai eștin prin mandate postale. In România prin mandate postale internaționale.

Rugăm pe abonanții noștri sê binevoiescă a-și innoi de timpuriu abonamentele; cei ce in rês timp de 10 zile nu vor respunde prețul de abonament, vor primi dela noi ramburse postale, căci cu abonamente a conto nici o fôie seriósă nu se pôte sustine. Cei ce nu mai vor sê fie abonanții noștri, sê ne innapoieze numărul acesta, ca sê-i ștergem din registrul abonanților.

Favoruri pentru abonanți. Abonanții noștri își pot comandă la noi următoarele scrieri cu prețuri fôrte reduse: „Ranele Națiunii“, roman in 3 tomuri, de Iosif Vulcan, in loc de 3 fl. cu 1 fl. 10 cr.; „Novele“, de acelaș, in trei tomuri, in loc de 3 fl. cu 1 fl. 20 cr.; „Mirésă pentru mirésă“, comedie in 3 acte, de acelaș, in loc de 1 fl. cu 25 cr.; „De unde nu este rentórcere“, roman de Adrien Gabrielly, tradus de Tit Bud, in loc de 1 fl. cu 25 cr. Asemene se ofere și portretul dlui Ion Brătian, in loc de 1 fl. cu 35 cr.

Tot la noi se mai află de vândare următoarele scrieri: „Lira mea“, poesii de Iosif Vulcan, un volum, 15 côle, edițiune de lucș, 3 fl., edițiune poporală 1 fl.; „Dela Sate“ novele și schițe de acelaș, prețul 70 cr.; „Portretul Reginei României“ in costum național, pe velin 60 cr., alta edițiune 40 cr.

In administrațiunea noastră se mai află de vândare „Călindarul lui Păcala“ pe 1884, prețul 40 cr.

Din scrierile: Sclavul Amоруlui, Poesii, Panteonul Român, Tanda-Manda, Cavalerii Noșții nu mai avem nici un esemplariu.

Colectanții primesc dela 5 esemplare unul, al șesele, gratuit.

Oradea-mare, 1 ianuarie 1884.

Redacțiunea „Familiei“

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy in Oradea-mare. Strada principală.